

Krvave demonstracije v Kolumbiji

PAN-AMERIŠKA KONFERENCA ZAČASNO PREKINJENA

Bogota, 9. aprila — (CP) — Liberalni demonstrantje so vzporedno demonstracije v glavnem mestu južno-ameriške republike Kolumbije — Bogota, kjer se je 30. marca začela Pan-ameriška konferenca 21 ameriških držav. Poročila pravijo, da so se nemiri začeli vsled umora liberalnega voditelja Jorge Eliecer Gaitana.

Zaradi nenadnih dogodkov se je morala Pan-ameriška konferenca začasno prekiniti in so bili za delegate pripravljeni aeroplani, da zapuste deželo ako bi se položaj ne izboljšal. Argentina je prva poslala svoje letala, da umakne svoje delegate.

Med političnimi voditelji, ki sta bila ubita v demonstracijah sta; Jose Antonio Montavio, minister za rude in petrolej in Guillermo Leon Valencia, oba vođe konservativca.

Konservativna radio postaja je v svojem komunikativnem obdobju komuniste in neorganizirane mase za nemire. Lojalne čete konservativne vlade so odprle ogenj na množice demonstrantov, kar jih je še bolj razjarilo in so začele potiskati naprej proti predsedniški palači z noži, bati in puškami, napadli so poslopje, kjer se je vršila Pan-ameriška konferenca, razbili okna in vrata ter zažgali pohištvo v nekoliko sobah. Kamenje je začelo deževati, ko so razjarjeni ljudje napadli sobo v kateri so iskali zavetja častniškari konferencie. Častniškari poročevalci in dopisniki so le s težavo zbežali pred jezo razjarjene množice. Drugod po mestu je gorelo. Poulčna železnica je bila razdejana, vozovi prevrnjeni, govorniki na radio pa so pozivali na splošno ustajo.

Washington, 11. aprila — (AP) — Kolumbijski radio je oznanil, da je tridnevna demonstracija končana. V nemirih je bilo ubitih okrog 300 oseb. Delegati Pan-ameriške konference so sklenili, da bodo nadaljevali s konferenco v razdejanem mestu, "ako bo mogoče".

ROBINSONA NAMERAVAJO DEPORTIRATI

Kanadski emigracijski preiskovalni odbor je ukazal deportirati podpredsednika I.M.S.W. unije (CIO-CCL), češ da je zagovarjal "prevrtni kanadsko vladno silo". Odbor ni dognal, da je Robinson komunist.

Zagovornika Robinsona; G.A. Martin in C.L. Dubin sta dejala, da ni dokazov, ki bi podpirali izjavo odbora in sta se pritožila proti odločitvi odbora z zahtevo, da se morajo dokazi izložiti v javnost.

Mr. Robinson je dejal: "Jaz sem popolnoma nedolžen vseh obdolžitev proti meni. Vse kar sem jaz zagovarjal v Kanadi ali pa v Združenih državah je bilo da se naj delavci organizirajo, da si na ta način dvignejo svoj življenjski standard s čemer bi bilo pomagano celokupnemu kanadskemu narodu. Če bi to dokazovalo, kar se me dotiži, potem je oboženo vse strokovno unijsko gibanje v Kanadi."

Mr. Robinson je bil spuščen na svobodo pod varščino s pogojem, da se ne bo udeleževal unijskih aktivnosti.

"To je kristalno jasno, — delavcem Kanade — je dejal Robinson — da se ukazuje moja deportacija le zaradi unijskih aktivnosti in ničesar drugega, meni bi bilo zelo ljubo, da se pregleda vse te stvari ponovno in javno pred sodiščem, tako da bi bila ljudstvu znana resnica."

GRŠKI ROJALISTI PRIČELI Z OFENZIVO

Atene: — Rojalistična grška armada je 13. aprila zjutraj začela z ofenzivo proti demokratični armadi severozahodno od Drame in južno od bolgarske meje. V napadu na demokratične sile so rojalisti uporabili artiljerijo, infanterijo in zračno silo. Borba za peloponeški trg Kalavryta traja že tretji dan. Poročila pravijo, da so demokratične sile pridrle v mesto.

DEMOKRATIČNE PRAVICE NAPREDNEGA GIBANJA V RESNI NEVARNOSTI

Toronto: — Kanadsko delavsko gibanje in vsi katerim so pri srcu demokratične svobodščine morajo ogorčeno protestirati proti napadu po fašistični metodi na delavske uradnike; Cyril Princ, Michael Kennedy, Martin Kisk v Windsorju Ontario in proti vandalskemu razbijanju glavnega urada LPP na 52 Chatham St., dne 7. aprila.

Vandalizem v Windsorju se je zgodil po zgledu več napadov fašistično naščuvane druhal na Tim Bucka v več zapadnih krajih na njegovih govorniških turnejah. To je zagotovo delo preračunane kampanje, ki jo vzpodbuja in organizira vele-"business".

Celokupno delavsko in demokratično gibanje se mora zbuditi in odločno delovati, v namenu, da se pobudniki in organizatorji fašističnega načina napadov in obliki organiziranih druhal razkrinkajo in primerno kaznujejo zaradi njihovih napadov na delavstvo in demokracijo. To ni bila akcija študentov, ki ni bila naprej pripravljena po nekom drugem. Podžigani in zapeljani študentje so bili pahnjeni v ospredje, ampak možje, ki so odgovorni za to so monopolisti pri Fordu in General Motors, velebusiness Windsor Star, protidelavski tabor reakcije in vojnijski kačev.

Tim Buck, voditelj Delavske progresivne Partije je poslal premierju Kingu naslednji brzojav: "Škandalozni napad druhal v

Windsorju na Cyril Princa, Michael Kennedy-a in Martina Kiska ter razbijanje urada Delavsko-Progresivne Partije med tem ko je lokalna policija stala poleg neaktivna, imperativno zahteva akcijo po vaši vladi. Ta, fašizmu podoben izbruh nasilstva druhal in nasilja proti spoštovanim delavskim voditeljem in uradom zakonite politične stranke je nezmotljivo del načrtnega podvzeta proti demokratičnim pravicam. Ta izbruh v Windsorju je sledil napadom na javna zborovanja v času mojega potovanja po zapadni Kanadi, "V imenu LPP zahtevam:

"Da zvezna vlada obsodi to nasilje in vandalizem v Windsorju.

"Da vaša vlada sodeluje z lokalnimi oblastmi v Windsorju in vodi popolno preiskavo v zadevi Windsorskega izbruha v namenu, da se izsede in postavijo pred sodišče osebe, ki take izbruhe pripravljajo, a rabijo študente za napad po vzorcu Hitlerjevih Sturmtruparjev.

"Da parlament podvzame akcijo in sprejme na tem zasedanju Zakon pravic, kateri bo zajamčil vsem kanadijancem svobodo organiziranja, zborovanja, tiska in svobodo mišljenja."

Sovjetsko zvezo nadlegujejo zaradi Trsta

Washington — "Associated Press" poroča, da Združene države, Anglija in Francija spet pritiskajo na Sovjetsko zvezo, da naj govori kaj misli s Trstom. Prigajajo, da naj ne zadržuje predolgo z odločitvijo, ker so volitve v Italiji pred vrati in bi rade vedele če bodo dobile Trst, da bi ga dale de Gasperi.

V notah, ki so bile izročene osem dni pred kritičnimi volitvami v Italiji, ki se bodo vršile na 18. aprila, zapadne sile tudi navetujejo sejo v Parizu zgodaj drugi mesec, kjer da se bodo bolj natančno dogovorili o predlogu, če se Sovjetska zveza strinja s tem. Na hitro roko bi pa sedaj pred volitvami zadostovalo, če bi Rusija odgovorila, da bo dala Trst Italiji ker se jako mudi radi volitev.

Zapadne tri države so prvič predlagale izročitev Trsta Italiji 20. marca. Reakcije v Italiji je predlog zelo razveselil. Z današnjo ponovno noto (poročilo je od 9. aprila) jih nameravajo ponovno razveseliti in postaviti Rusijo in komuniste v zagato pred italijanskimi volitvi na drugo stran pa proslaviti vodstvo zapadnih sil, kako se trudi pridobiti Trst za Italijo.

Podobna tej potezi, kar je državni departament Združenih držav potrdil, so poročila iz Trsta, kjer ameriška in angleška okupacijska oblast v Trstu namerava izročiti precejšnjo lokalno oblast Italiji.

Zahteva Združenih držav, da se naj Sovjetska vlada kmalu izrazi svoje poglede radi Trsta in na-

svet za pariško konferenco je bilo navedeno v noti katero je izročil Robert Lovett, državni podtajnik ZDA sovjetskemu ambasadorju Aleksandru S. Panjuškinu. Lovett je poslal noto tudi italijanskemu ambasadorju Albertu Tarichiani-ju s predlogom za pariško sejo.

Britanija in Francija sta poslali podobni noti Sovjetski zvezi. Jugoslavije poročilo Associated Press ne omenja.

Edini način rešitve tržaškega vprašanja

Rim: — Jugoslovanski ambasador v Rimu Mladen Iveković je na častniškarski konferenci 3. aprila dejal, da je jugoslovanska vlada vedno smatrala in še vedno smatra, da se more delikatno vprašanje Trsta rešiti edino po svobodno zaključenemu sporazumu med Italijo in Jugoslavijo.

"To je edini mogoči demokratični in mirni način, kateri more voditi ne samo do rešitve tržaškega vprašanja, ampak tudi do prijateljstva med našima dvema državama."

"Absurdno je celo samo misliti, da se bo bodočnost tržaškega vprašanja rešila mimo ali pa celo proti Jugoslaviji."

"Note vlad; Združenih držav, Britanije, in Francije samo dokazujejo, da oni preprečujejo sporazum med sosednimi državami, da preprečijo sporazum ki je mogoč in potreben v interesu Italije in Jugoslavije in v interesu svetovnega mira."

"Anglo - ameriško - francosko spletkarjenje v zvezi s Trstom je propagandnega značaja in ima namen doseči volilni učinek v korist neki strankarski skupini v Italiji."

Iveković je zavrgel kot obrekovalna vsa poročila o zatiranju italijanske manjšine v Istri, ki so se začele zadnje čase razširjati. Naglasil je, da so italijanske manjšine po vsej Juljski krajini zastopane v ljudski oblasti in žive v prijateljskih odnosih s hrvatskimi in slovenskimi prebivalstvom. Pravice italijanske manjšine v Jugoslaviji so spoštovane med tem ko se morajo Jugoslovani v Italiji še le boriti zanje, četudi so jim bile po mirovni pogodbi zajamčene — je dejal Iveković.

"Anglo-ameriške okupacijske oblasti — je dejal Iveković — so spremenile Trst v brezživlensko mesto, ker preprečujejo sodelovanje tržaške industrije z jugoslovansko ekonomijo, katere je edino zmogla zagotoviti Trstu blagostanje."

"Anglo-amerikanci ne marajo industrijske aktivnosti Trsta ali

Bolgarska zunanji minister je naslovil 5. aprila drugo noto v kateri izraža mnenje, da je turška odločitev v nasprotju z izjavo turške vlade, da želi dobre sosedne odnose s svojimi sosedi. Nota nadalje izraža pripravljenost bolgarske vlade na sodelovanje, v namenu utrjevanja dobrih odnosov med tema dvema državama."

'Kot v Nemčiji 1934 leta'

NAŠČUVANA DRUHAL NAPADLA PROSTORE DELAVSKE PROGRESIVNE STRANKE

Windsor: — Protikomunistična gonja v Windsorju je dosegla svoj višek, ko je naščuvana druhal napadla urad Delavske progresivne partije 7. aprila zvečer in fizično navalila na tri delavske uradnike. Trije delavski uradniki so; Cyril Princ, Michael Kennedy in Martin Kisk, katere je nato policija zaprla. Napadalec ni bil nobeden aretiran. Vsi trije delavski uradniki so bili ranjeni v času ko so nameravali zabraniti vstop naščuvani druhal. Četrti uradnik Walter Kopchuk, je bil obrezan z steklom.

Uradni prostori DPP so bili popolnoma razdejani, pisalne mize obrnjene, okna razbita, pisalni stroji razbiti, omare razbite, listine razmetane po tleh in vse je bilo v popolnem neredu.

Cyril Princ je dejal, da ne bodo podvzeli sodnega postopanja proti nikomur, kateri se je udeležil tega vandalizma.

"Neodgovorne pobaline se ne more dolžiti, da so zavestno storili to dejanje. V tisku je bilo toliko historije zadnje tedne, da je mo-

ralo naščuvati druhal in nekaj takega je moralo neizogibno priti." je dejal Princ.

Princ, Kennedy in Kisk so se skoraj 5 minut borili proti ducatu napadalec, ki so bili oboroženi z bati in kosi gumijastih cevi. Princ je dejal: — "mi trije smo bili v uradu in smo kasno opravljali naše delo, ko smo začeli neko vpitje, kot vpitje pijane druhal. Predno smo mogli dognati kaj se godi so v zgradbo začele prihajati historične postave, slabotnih, blelih mladcev, ki so bili oboroženi z bati in so nekaj nerazumljivega vrščali."

"Jaz sem šel pogledat k vratom, kaj je, a ko sem videl ta prizor, sem jih zopet zaprl. Toda nekdo od zunaj je butnil v steklo, ki se je zdrobilo, očitno je imel dovolj moči, da je razbil steklena vrata. Vsi trije smo odšli v drugo sobo, a druhal je začela trkati na okna ob koridorju. Kmalu so razbili tudi ta okna, skočili skozi okno na nas, (kot stekla pseta)."

"Smrdljive bombe so kmalu začele napolnjevati ozračje zgradbe. Moje očale je eden teh mladcev zbil, ko ga je proti temu dejanju opomnil neki drug njegov pajdaš in so nato nekam skesano začeli prihajati do svesti in so odnehali z napadom."

Eden gledalcev, ki je prišel na kraj odigranega prizora pozneje je dejal: "V Nemčiji je moralo biti tako leta 1934. leta."

Policija je izjavila, da ni bilo "mogoče" aretirati nobenega od mladcev, ker so begali kot zajci iz ene sobe v drugo doli in gori po stopnicah nato pa se vrtili in zjajali skozi vrata, ko je R.C.M.P., tudi sama brskala po razmetanih listinah in vohala po zgradbi.

Taka pravijo, da naj bi bila "moderna, nova, zapadna, Trumanova demokracija."

Prepovedanje Delavske progresivne stranke udarec svobodi

Toronto: — Predsednik električarske unije C.S. Jackson je v imenu svoje unije poslal na premierja Kinga protestni brzojav v katerem obsoja LaCroix osnutek zakona, po katerem naj bi bila Delavska progresivna Partija vržena v nezakonitost.

"LaCroix zakon za prepovedanje Delavske progresivne partije je udarec svobodi političnega prepričanja in združevanja Kanadčanov," je rečeno v brzojavu. — "Taka akcija podvzeta po vladi proti manjšinski politični opoziciji pomeni odprto pot diktaturi in fašizmu in se more samo razumeti kot poskus udušiti glas kritike vsepoved v državi. Sedaj se razvijajoča anti-komunistična histerija je očitno ustvarjena, da se ustraši vsako kritično oceno vladnega stališča. Pod to kopreno poskuša LaCroix zakon odpraviti eno organizirano skupino opozicije. Naslednji korak bi bil, da spravi s pota druga večja opozicijska gibanja, dokler ne bi dovedlo do tega, da bi bil celo zločin podvomiti o stališču skupine, ki je v sedlu."

"Članstvo te unije je po pravilih obvezano, da se bori za enakopravnost pravic in priložnosti, brez razlike narodnosti barve vere, spola ali politične pripadnosti."

"Mi smo bili priča, ko so anti-opozicijski manevri pod krinko anti-komunističnega vpitja zatrli vso opozicijo, terorizirali in zasvojili narode pod tiranskim diktatorom v Nemčiji, kar je bila predigra poskusa zaslužnjevanja vsega sve-

ta."

"Mi smo ogorčeno in patriotično nasprotni začetku takega procesa v naši rodni deželi in zahtevamo, da vlada izpolni svojo obveznost do Kanade in kanadskega ljudstva s tem, da prepreči sprejem LaCroix zakona."

"Ako ima pa vlada dokaz, da je član najbo katere koli politične stranke; naj bo to Delavsko-progresivna, Progresivno-konservativna, Liberalna, CCF, Social kredit itd. storil nekaj kar je v škodo kanadskemu ljudstvu, mora takoj in odprto podvzeti na sodišču učinkovito akcijo proti takim posameznikom. V tem leži pravica in svoboda," zaključuje brzojav.

ITALO - JUGOSLOVANSKI SPORAZUM

Beograd, — (Tanjug) — Vladi Jugoslavije in Italije sta se sporazumeli, da bodo vsaka v svojem pravosuđu pomilostile državljane obeh držav, ki so bili obsojeni po civilnem in vojaškem sodišču teh dveh držav ali pa se nahajajo na preiskavi.

Izjava v tej zadevi je bila izrečena po jugoslovanski vladi 7. aprila zjutraj v Beogradu. Prezidium Narodne skupščine Jugoslavije je sprejel odločbo v zvezi s tem sporazumom ter pomilostil italijanske državljane, ki so bili obsojeni po jugoslovanskem civilnem in vojaškem sodišču.

V Sovjetski zvezi niti ne omenjajo vojne

Moskva, — (AP) — "Ko človek pride v Sovjetsko zvezo, ga najbolj presenetli popolna odsotnost govoric o vojni." — pravi Eddy Gilmore dopisnik Associated Press biroa.

"V Berlinu mi je tiskovni urad Združenih držav naročil, da je najboljše ako vzamem rusko-govorečega ameriškega oficirja s seboj na sovjetski aerodrom, da bom dobil letalo. Ponudili so mi celo vojaško spremstvo. Toda jaz sem vse to odklonil, kot nepotrebno. Z nemškim voznikom, štirimi kovečji, pisalnim strojem in majhnim piškokom, katerega sem kupil za svojo hčerko sem se podal na pot. Na polpoti proti sovjetski coni nas je prevzela ameriška vojaška policija."

"Nekako sto korakov pred sovjetsko cono se je avtomobil ameriške vojaške policije oprezno ustavil in mož, ki je sedel poleg soferja je dejal, da bodo počakali tam. Če se moj voznik ne bo povrnil — "torej bomo vedeli, da sta jo izkupila" so dejali."

Ko sem se vozil naprej po poti v Sovjetski coni, smo kmalu naleteli na sovjetsko stražo. Sovjetski vojak je dvignil roko, kar je pomenilo, da se naj ustavimo. Vprašal je za dokumente in ko je videl, da nimam nobenih drugih kot ameriški potni list s sovjetsko vizo je

Britanski transportni avion zadel ob sovjetsko bojno letalo

Berlin: — Dne 5. aprila je britanski transportni avion zadel ob rusko letalo, nad Berlinom, kar je povzročilo padec obeh letal na zemljo. Ruski pilot in 14 oseb na britanskem transportnem avionu je pri padcu izgubilo življenje.

Poročilo 7. aprila po (AP) častniškarski agenciji, pravi; da je zračno nesrečo povzročil britanski pilot, ker je brez obvestila letel nad sovjetskim Dählgow aerodromom v času ko je rusko letalo nameravalo pristati na letališču.

Sovjetsko uradno poročilo pravi, da je sovjetski aeroplan krožil nad svojim letališčem v višini 1.400 čevljev in se je ravno nameraval vsteti, ko je ven iz oblakov priletel britanski Viking avion v navzdolžni smeri nad sovjetskim letališčem. Britanski avion je udaril v rep sovjetskega letala ter uničil motorje letala. Kot posledica tr-

dejal: "Jaz mislim, da je vse v redu". Na aerodromu je bila ista povest. Za psička ni nikdo računal vožnje in se je vozil prosto.

Z mano se je vozilo 11 sovjetskih častnikov, ki so zelo vpludni ljudje. Z njimi sem imel skupaj čaj. S čajem smo imeli tudi vodko in smo ž njo nazdravili prijateljstvu naših dveh držav. Ob napitnici na prijateljstvo med našima državama so izpraznili vsi častniki kupice naenkrat.

Navzlic berlinski napetosti in bombastičnimi naslovi z velikimi črkami v ameriškem časopisju in govoric o vojni, jaz nisem slišal niti ene besede o vojni v Moskvi. Rekel sem sam sebi; "čakal bom drugih 24, ur in govoril z viti Rusi. To sem tudi storil, ali niti eden ni omenil vojne, ali pa o mogočnosti, da bi izbruhnila."

Vse izgleda, da vlada pomaga lastnikom rudnikov

Toronto: — George Harris, tajnik petega distrikta električarske unije je poslal pismo na premierja Kinga v katerem v imenu unije protestira proti vladni akciji oviranja prostega prehoda meje med ZDA in Kanado unijskim uradnikom.

"Na seji distriktnega Izvršnega odbora Združenih električarskih, radijskih in strojnih delavcev, petega distrikta, Kanada, ki se je vršila 3. aprila 1948. se je razpravljalo vprašanje vladne akcije, ki ovira prost prehod meje internacionalnim strokovno - unijskim uradnikom med ZDA in Kanado."

"S posebnim pretresanjem slušča Reid Robinsona, podpredsednika "International Union of Mine, Mill and Smelter Workers", izgleda, da kanadska vlada po svojih naseljeniških uradnikih pomaga lastnikom rudnikov, od katerih je tudi mnogo Amerikancev, da bi skupaj preprečili uspešni zaključek unijskega organiziranja za povišanje plače kanadskim delavcem."

"Naš izvršni odbor, ki zastopa 25.000 organiziranih delavcev v električni, radio in strojni industriji zahteva, da vlada takoj preneha s tem preganjanjem pravice, čenja je britansko letalo zagorelo s plamenom, pričelo razpadati ter padlo na zemljo in zgorelo."

močnih strokovno-unijskih voditeljev in da se izjasni, da bo v bodoče prost prehod vsakemu uradniku internacionalnega strokovno-unijskega gibanja med ZDA in Kanado." pravi pismo poslano od izvršnega odbora električarske unije, premierju Kingu.

Bolgarija zahtevala odpoklicanje atašėja

Beograd, — (Tanjug) — V zvezi z odpoklicanjem turškega vojaškega atašėja iz Sofije je bolgarski tiskovni urad naznanil, da je bolgarska vlada zahtevala odpoklicanje oseb; polkovnika Munir Aral in njegovega pomočnika kapetana Emin Akarja, ker sta zlorabljala svoj položaj kot člana diplomatske kora, ter vršila dejanja, ki ogrožajo varnost Bolgarije.

Bolgarska vlada je ponovila svoje zahtevo, ker turška zastopnika nista zapustila Bolgarijo 15. marca.

Na 18. marca je turško poslaništvo obvestilo bolgarskega zunanjega ministra, da je turška vlada odpoklicala vojaškega atašėja in njegovega pomočnika in da smatra v bodoče nepotrebno namestiti na položaj drugo osebo.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.Kjer se pojavijo s svojimi načrti -
izzovejo prepri

Nepriznanično je zadnji teden izbruhnil val nezadovoljstva v eni mali južno-ameriški republiki — Kolumbiji, ki je zahteval par sto človeških žrtev. Sicer danes v zapadnih državah, kjer se širi vojna propaganda in vojna histerija to ni nekaj posebno nenavadnega in bi svetovno časopisje na te dogodke ne polagalo večje važnosti, ako bi se ravno ob istem času ne vršila tamkaj Pan-ameriška konferenca 21. ameriških držav.

Republika Kolumbija ima okrog 10 milijonov prebivalstva. Njeno obrežje obliva Atlantski in Tihi ocean in meji na republiko Panama, kjer je sloviti panamski prekop. Dežela je pol-tropska ter v njej prevladuje po večini poljedelstvo. Glavno mesto Kolumbije je Bogota, ki ima okrog 400.000 prebivalcev. Prebivalstvo Kolumbije je miroljubno in demokratično usmerjeno in kakor kažejo dogodki zadnjih dni, ne mara, da bi se v njihovi deželi ustanovila kakšna kovačnica, kjer bi se kovala zarota proti svetovnemu miru in demokraciji.

To mirno deželo si je izbrala ameriška reakcija za sedež Pan-ameriške konference, kjer so se v Bogoti zbrali delegati 21 ameriških držav. Iz Združenih držav sta se udeležila pan-ameriške konference med drugimi; državni tajnik ZDA George Marshall in Averill Harriman, oba ameriška diplomata št. 1. Prvi je poznan po zloglasnem "Marshall-ovem načrtu", kateri nosi njegovo ime. Ta plan je pri ljudstvu sveta že tako osovražjen, da kamor vodi niti tega načrta, tam se vname prepri in izzove krvoprelitje.

Kaj je bil cilj Pan-ameriške konference? Združene države so nameravale rabiti Pan-ameriško konferenco, kot sredstvo za svoje razširjenje v latinski Ameriki, namreč da bi si jo podvrgle politično, vojaško in ekonomično. Na tej konferenci je Marshall dejal, da južno-ameriške države ne morejo računati na ameriško pomoč, kakor se daje evropskim in drugim državam po "Marshall-ovem načrtu, ampak da bo za južno-ameriške republike izdalen poseben "mali Marshall-ov načrt", katerega naj bi se poslužila latinska Amerika. Ta "pomoč" naj bi bila v obliki privatnega ameriškega kapitala, kateri naj bi se privabil v južno-ameriške države s tem, da bi se ga oprostilo raznih davkov, ter se mu dalo takorekoč proste roke za izžemanje latinske Amerike. Kar je hotel Marshall je to, da naj bi južno-ameriške države odprle na stečaj vrata ameriškemu monopolu, da bi ta mogel neomejeno zagospodarovati v ekonomičnem življenju latinske Amerike.

To je v resnici lep načrt za ameriške kapitaliste in njihov kapital, ker bi na ta način ne dajal nikakšne pomoči latinski Ameriki, ampak bi morale po tem načrtu države latinske Amerike same dajati pomoč ameriškemu kapitalu, s tem da bi ga neobdavljenega pustile razsajati po deželah.

Ta načrt ne bi imel nobene koristi niti za ameriško ljudstvo, ker bi morala latinska Amerika pošiljati svoje produkte v Evropo na račun ameriških imperialistov. V zameno bi pa ameriški imperialisti nudili latinski Ameriki, kar bi sami hoteli, a v nobenem slučaju bi ne dali latinski Ameriki blaga, ki ga potrebuje, obratno bi pa tudi Združene države ne dobivale blaga iz južne Amerike, ker bi šel v države Marshall-ovega plana, to je v podporo reakciji dotičnih držav.

Navzlec slabim stranem tega načrta so bile reakcionarne in pol-fašistične vlade latinske Amerike dovzetne za načrt in so na ukaze kapitalističnih ameriških interesov pridno dušile doma demokracijo. Zaradi tega so v večji ali manjši meri države južne Amerike zaigrale svojo neodvisnost in so takorekoč obsojene na kolonialni prirepek ekonomije Združenih držav. Z drugo besedo, usoda latinske Amerike je ravno ista, kot usoda onih držav, ki prejemajo "pomoč" "Marshall-ovega plana".

Seveda, ameriškim monopolistom tudi v latinski Ameriki ne gre vse po načrtu. Demokratično gibanje v latinski Ameriki vedno bolj narašča in si hoče ljudstvo priboriti politično in ekonomično neodvisnost. Ravno zato je v času, ko se je vršila Pan-ameriška konferenca izbruhnilo na dan nezadovoljstvo ljudskih množic, ki jim ni vseeno, ali bo latinska Amerika ekonomično in politično svobodna, ali bo pa kolonija ameriških monopolistov.

Prva poročila, ki so prišla iz Bogote, kjer se vrši Pan-ameriška konferenca so poročala, da so krvave demonstracije izbruhnile zato, ker so konservativci umorili liberalnega voditelja Jorge Eliecer Gaitana. Pozneje so se poročila spremenila v toliko, da se je za nemire obdolžilo komuniste, a končno si je pa reakcija izmislila, da je za nemire "odgovorna" Sovjetska zveza in se že poroča da je vlada Kolumbije pretrgala diplomatske zveze s Sovjetsko zvezo.

Sovjetsko zvezo se dolži marsikaj, toda poštenemu človeku ne pade na um, da bi bila Sovjetska zveza odgovorna za nemire tisoče milj od svoje meje. Ne, Sovjetska zveza, ampak svetovna reakcija in posebno ameriška reakcija izziva nemire in krvoprelitje s svojim vmešavanjem in načrti kjer koli se pojavi. Ljudstvo sveta si želi mir in ne mara načrtov, kateri bi podkopavali ta mir. Zato se samo ljudstvo upira, ker se reakcionarne vlade nočejo upirati.

V požgani Bogoti, za katero pravijo poročila, da bo potrebno pet let, da se obnovi, nameravajo nadaljevati s Panameriško konferenco. Delegati, da bodo zopet prilezli na dan iz osmojenega zidovja ter vršili svoje razvratno delo med razvalinami, katere so sami provzročili. Nekateri pa so mnenja, da naj bi se premaknili v lepše kraje, kjer bi jim ne bilo treba gledati razvalin in dejstva, da kamor pridejo s svojimi načrti, povsod izzovejo prepri in krvoprelitje.

NARODNI IZDAJALCI V SLUŽBI
AMERIŠKEGA IMPERIJALIZMA

Prav je, da se seznanimo z rovarjenjem slovenskih narodnih izdajalcev, ki so se pred sodbo našega naroda in za nadaljevanje svojega izdajalskega delovanja zatekli k ameriškim imperialistom. Res je sicer, da je pomen teh izdajalcev tako majhen, da ne zasluži pozornosti; na drugi strani pa je tudi res, da je njihovo početje značilno za idejne in politične cilje njihovih gospodarjev, to je ameriške finančne oligarhije in njene zaveznice — vatikanske cerkvene hierarhije.

Nedavno je pomenil vojaški polom fašizma tudi njegov politični in moralni poraz. Sporčilo Informativnega biroja Sovjetske zveze "Falzifikatorji zgodovine" je odkrilo vsemu svetu, da so imeli ameriški imperialisti v borbi svobodoljubnih narodov proti fašizmu svoje posebne — imperialistične načrte. Borba svobodoljubnih narodov je te načrte porazila in obsodila prav tako, kakor je porazila in obsodila cilje nemških, italijanskih in japonskih fašistov. Zmaga protifašistične koalicije je bila torej tudi politični in moralni poraz ameriškega in drugih imperializmov.

Ameriški imperialisti se tega dejstva zavedajo. Vedo, da rešujejo svoje pozicije s tem, da rešujejo pozicije premaganih fašistov. Zato opažamo že ves povojni čas njihovo in — njihovih zaveznikov — borbo proti temu, da bi bil mir na svetu zgrajen po načelih, ki so vodili ljudstvo v zmago nad fašizmom; zato njihova borba proti taki ureditvi sveta, ki bi razvijala in poglobljala tiste principe, ki so združevali svobodoljubne narode v protihitlerjevski koaliciji.

Kako daleč so na tej poti popolnega izenačenja s fašisti prišli ameriški vladajoči krogi v še ne polnih treh letih po končani vojni, naj nam pokažejo narodni izdajalci: klerikalec, fašist in danes zapadni demokrat Miha Krek, liberal, fašist in danes zapadni demokrat Marjan Zajc ter desni socialdemokrat, imperialist in danes zapadni demokrat Celestin Jelenec, od katerih je prvi predsednik, drugi tajnik in tretji zastopnik socialdemokratov v nekakšnem "Narodnem odboru", ki so ga osnovali v Združenih državah Amerike. Slovenski narod je te bandite že obsodil, saj je bilo na javni razpravi dokazano izdajalsko početje Mihe Kreka, ki je bil obsojen kot narodni izdajalec. Očveč bi bilo torej dokazovati, da nadaljuje svoje izdajalsko početje. Toda s prodanimi dušami je že tako, da se skušajo priliniti svojim gospodarjem in da uporabljajo vse svoje sposobnosti za to, da spoznavajo njihove načrte, ki jih potem hvalisajo kot edino zveličavne. Miha Krek in njegovi pajdaši ne ravnaajo drugače.

Prva značilnost, ki jo hočemo poudariti, je torej ta, da so ameriški imperialisti za svoje načrte, napere proti svobodoljubnim narodom, našli med Slovenci prav družbo narodnih izdajalcev, med njimi Kreka, Zajca, Jelenca, Gabrovskega in Vošnjaka. Ne bomo se začudili, če se bo v tej družbi v Ameriki že kaj kmalu znašel škof in narodni izdajalec Rožman. Sedaj jih predstavlja Miha Krek, ki je kot minister sodeloval v vojnofašistični diktaturi stare Jugoslavije, ki je kot član vlade podpiral sklepanje pakta vlade JRZ s fašistično Nemčijo in ki ni podal ostavke niti takrat, ko je protest ljudskih množic proti kapitalistemu paktu izsilil odstop večjega števila takratnih ministrov. Ob okupaciji si je delil vlogo s krvnikom škofom Rožmanom in banom Natlačenom, s katerima je ostal iz Londona preko Vatikana v stalni zvezi, dajal direktive za borbo proti narodnoosvobodilnemu gibanju hujškal k bratomorni vojni in z denarjem jugoslovanskih narodov podpiral belogardistično svojat. V največji meri je kriv za žrtve, ki jih je pretrpel slovenski narod med okupacijo.

Tako kot so ameriški vladajoči krogi našli v Grčiji za zavezniške Zervasove bandite in druge fašistične sodelavce, tako kot v Nürnbergu uzakonjajo streljanje talcev, napade na miroljubne narode in grozodejstva, ki so jih fašisti počenjali nad našim narodom, tako kot sklepajo danes pogodbe s hitlerjevim vazalom Francmom, tako kot oporočajo v Italiji vojne zločince Roatto, Orlanda in ostale, tako kot podpirajo v Trstu fašiste in zapirajo antifašistične borbe, tako kot si povsod tam, kjer vladajo, pošiljejo ameriški imperialisti za zavezniške fašiste, prav tako so tudi med Slovenci našli za zavezniške Kreka, Zajca in ostale člane "Narodnega odbora". Lahko torej ugotovimo, da smo Slovenci — kakor

marsikateri drug narod — našli danes v boju proti naši svobodi in naši državi iste ljudi, kot v dobi našega boja proti fašizmu. Ti prejšnji zavezniški fašistični okupatorji so sedaj zavezniški ameriški vladajoči krogi.

Drugo, kar hočemo poudariti, je dejstvo, da so se svobodoljubni narodi borili proti Hitlerjevemu programu za zavojevanje sveta. V svojih hujšakih govorih v Ameriki ne pušča Miha Krek nobenega dvoma o tem, da je "Narodni odbor" sprejel program ameriških imperialistov za svetovno nadoblast za svoj program. V reakcionarnem časopisu "Ameriška domovina", ki izhaja v slovenščini, je 31. decembra napisal Miha Krek: "V 1. 1947. je USA prevzela vodstvo v mednarodni politiki evropskega kontinenta in Daljnega vzhoda... Če je doslej USA uspeła, da je odvrnila mednarodne požare od svojih mej, mora uspeti tudi sedaj, ko je najmočnejša sila na svetu... S križem, znamenjem krščanstva, vodi Amerika človeštvo v tem največjem boju..." Če so prej šli nemški fašisti v boj za zavojevanje sveta s parolami o svoji rasni nadrejenosti, ter so jih belogardisti v boju podpirali "s križem, znamenjem krščanstva", govori sedaj Miha Krek o ameriški demokraciji, ki jo je treba vsiliti "s križem, znamenjem krščanstva", kot "delež vseh narodov in držav" ("Ameriška domovina", 2. oktobra 1947). Resnično bi težko našli drugačno kot samo besedno razliko.

Tretje, kar hočemo poudariti, je dejstvo, da se propaganda, ki jo vodi Miha Krek v imenu ameriškega imperializma, ne loči od fašistične propagande. Hujškanje proti Sovjetski zvezi družijo Krekova družina s klevetami o novi Jugoslaviji, kjer da gre preganjanje vere tako daleč, da nastavlja jo v cerkvah mine, ki ob prihodu vernikov eksplodirajo in pobijejo obiskovalce ("Ameriška domovina") in podobne bedastoče, ki se za las ne razlikujejo od pisanja "Slovenca" in "Slov. doma" o Sovjetski zvezi in pozneje o Osvobodilni fronti. Če je tako pisanje fašističnega tiska pripravljalo kapitulantstvo pred nemškimi fašisti s tem, da naj bi zastraševalo ljudi pred revolucijo, potem bi po izkustvih zadnje vojne morali ameriški gospodarji Miha Kreka vedeti, da je imela taka politika zastraševanja sicer uspeh pri vladajočih krogih nekaterih držav kot n. pr. v Franciji, da je pa pri večini ljudstva rodila diametralno nasprotno rezultate. S tako propagando ne uspeva Miha Krek med ameriški Slovenci nič bolj, kot je uspel v Sloveniji.

Končno še nekaj podrobnosti o oblikah delovanja tega tako imenovanega "Narodnega odbora".

Napori Rdečega Križa za
vrnitev jugoslovanskih
otrok iz Avstrije

Med najbolj podle in najbolj prečunane ukrepe nemških okupatorjev se mora vsekakor šteti nasilno izseljevanje otrok iz stajerske, Koroške in Gorenjske. Te otroke so Nemci zbirali v raznih krajih Avstrije in jih potem razpošiljali nemškimi rejnikom, da jih potujejo, vzgoje v nacističnem duhu in jih obenem izkoriščajo kot prepotrebno in ceneno delovno silo.

Večje število takih otrok je ob osvoboditvi ostalo v Avstriji, kjer še danes žive bedno in zapostavljeno življenje. Ti otroci so skrajno slabo hranjeni, skromno oblečeni, obiskujejo nemške šole in so skoraj vsi pozabili slovenski jezik. Pri vsem tem so delovni in marljivo, v večini primerov se niti ne zavedajo kam vodi njihova pot. Prav zaradi tega se rejniki tako krčevito branijo izročiti te otroke jugoslovanski delegaciji Rdečega križa, ker bi s tem izgubili delovno silo, ki ji ne treba plačati. Niso pa žal redki taki primeri, da se otroci branijo vrniti domov, ker jih je vsiljena načrta, lažna propaganda preselila in jih prepričala, da je vrnitev nesmiselna in nevarna, v večini primerov pa jih s strahovanjem k temu prisilili. S propagando, tujo šolsko vzgojo, čezmernim izkoriščanjem pri delu in s strahovanjem oblikuje te mlade ljudi.

Podoben, vendar sorazmerno še težji je položaj otrok, ki so jih Nemci za okupacije razdelili med kmete v Avstriji, ker so pri bombardiranju ali kako drugače izgubili starše. Pri iskanju teh otrok je delegacija Rdečega križa navezana popolnoma sama nase, ker podatkov o njih ni, ali pa so tako

Trn v peti so Krekovim pajdašem ameriški slovenski listi, ki so ostali zvesti svojemu ljudstvu in ki imajo v Ameriki veliko večino. V stari Jugoslaviji je dal Krek nasprotne liste zapleniti po svoji žandarmeriji, v dobi okupacije so belogardisti bralce in sodelavce izročili fašističnim rabljem, danes se poslužuje Krekova družina metod "zapadne demokracije". Zaradi podatka članka o sodelovanju Gabrovskega pri mahinacijah v Zadružni zvezi, ki ga je priobčil "Slovenski poročevalec", je Gabrovšek tožil "Enakopravnost", "Prosveto" in "Proletarca" za skupaj 1.200.000 dolarjev. Njihov račun je enostaven. Če s tožbo uspejo, kar je zaradi proti-jugoslovanske histerije ameriških imperialistov možno, smo uničili vse slovenski tisk v Ameriki. Če pa s tožbo ne uspejo, bomo zaradi ogromnih stroškov take razprave vendar za nekaj časa onemogočili nadaljnji razvoj slovenskega tiska v Ameriki. Ti računi izvirajo prav gotovo iz nekake skupne centra in so plod široke kampanje proti tisku in organizacijam jugoslovanskih izseljencev, kar dokazujejo tožbe jugoslovanskih kvzilingov proti izseljeničnim organizacijam in tisku v Avstriji.

Krek je prišel v Ameriko kot misijonar, ki naj mobilizira Slovence za borbo proti njihovi domovini. Skoraj povsod je pri naših izseljenicah našel zaprta vrata. Njegova zborovanja so prazna, pa čeprav jih nekateri duhovniki oznanjajo s prižnico. Ni uspeh zlepa. In prav tako, kot so se na Slovenskem njegovi pristaši zvezali s fašisti za boj proti lastnemu narodu, tako je sedaj v Ameriki prešel Miha Krek h grožnjam s svojim močnim zaveznikom. Takole govori v Ameriki: "Titovski jugoslovanski režim se smatra za sovražnika USA... Jaz ne bi želel, da bi kateri koli Slovenec moral okusiti ostrost ameriških zakonov, ker je zapadel titizmu in našel na pota, ki niso pota ameriške demokracije... Mišlim, da lastna korist... da ne govorim ameriškim državljanom o lojalnosti do Amerike, terja in kliče vse ameriške Slovence v eno, enotno protikomunistično fronto" ("Ameriška domovina", 7. nov. 1947). Torej: tiste Slovence, ki ostanejo zvesti svoji domovini, bomo označili za sovražnike Amerike in ti bodo okusili strogost ameriških zakonov. Glejte, to je ameriška demokracija, kot jo je dobro spoznal narodni izdajalec Miha Krek.

Logična zveza, ki so jo narodni izdajalci sklenili z ameriški imperialisti, in njihova pot pa nam tudi dokazuje, da se niti eni niti drugi iz poraza nemškega, italijanskega in japonskega fašizma niso prav ničesar naučili.

Mol.

Hajka na čarovnice
v Z. D. Amerike

ODLOMEK IZ KNJIGE REPORTAŽ IN ČLANKOV O AMERIKI

Piše: ŠIME BALEN

Srednji vek je znan po raznih ustanovah, ki se jih človeštvo zdaj sramuje. Ena taka ustanova je bila "lov na čarovnice". Kdor koli je dvomil o pravilnosti, nedotakljivosti in večnosti fevdalnega reda ali povzdignil glas proti mračni volji cerkvenih očetov ali fevdalnih gospodarjev, so ga razglasili za — čarovnika, satanovega hlapca, čarovnico, coprnico. Te čarovnice in čarovnike so obtoževali vseh nesreč in tegob, ki jih je bilo toliko v fevdalni družbi. Kdaj pa kdaj, zlasti v bolj kritičnih obdobjih, so prirejali cerkveni očetje in plavokrvni plemiči love na čarovnice in čarovnike. Lovili so nedolžne ljudi, jih privezovali na kolesa, natikali na kole in sežigali na grmadah. Vse to se je godilo v obrambo vere in nedotakljivosti reda.

Sedanja Amerika živi v vrtincu love na čarovnice. Oblike love so se spremenile v skladu z razmerami in potrebami ameriškega kapitalističnega reda. Namesto nekdanjega vrhovnega gospodarja in organizatorja takih hajk svetega očetja papeža, so novi gospodarji wallstreetski mogotci. Namesto čarovnikov in čarovnic razglašajo za krivce vse nesreče v ameriški družbi komuniste in njihove somišljenike. Na mesto sežiganja na grmadi in lomljenja na kolesih so stopile aretacije, preganjanja, izgoni, odpustjanja iz službe, prisilno delo.

Toda smisel in cilj hajke je ostal isti kakor v zloglasni ustanovi srednjega veka: ohraniti svetost in nedotakljivost ameriškega življenja (american way of life), kapitalističnega reda z vsemi njegovimi krizami, depresijami, rasnim razlikovanjem, poll-taxami in yim-crawlom (zakon proti črnem).

V Ameriki cene življenjskih potrebščin nenehoma naraščajo. Naraščajo s fantastično brzino. Često od danes do jutri. Plačani "gospodarski strokovnjaki" a la Chamberlain iščejo in najdejo po vzorcu svojih srednjeveških predhodnikov "čarovnice", ki so to zakriville. In najdejo jih med delavci, zlasti med komunisti. In njihove analize se glase: Delavci kar naprej zahtevajo zvišanje mezd in kaj morejo ubogi businessmeni razen da podraže blago. (Tem "strokovnjakom" ni važno, da dobe delavci kljub vsem zahtevam in borbi 5 do 10% zvišanja, čisto pa niti toliko ne, na kar delodajalec takoj dvigne cene za 20, 30, 40 in celo več odstotkov.) In zato "strokovnjaki" priporočajo: Ljudje, če nečete, da bodo cene mleka, kruha ali stanovanja naraščale, udrite po "rdečih"!

Ali, če stavkajo kje delavci, delodajalci ob pomoči FBI (tajne policije), stavkazožv in vohunov takoj iščejo komuniste. Bolj borbene delavce razglase kratko in malo za komuniste, najdejo plačano prič (v Ameriki je to čisto poseben poklic), jih aretirajo in preganjajo. Na kolesa jih sicer ne privežejo, da bi jih mučili, in tudi na grmade jih ne mečejo, kajti policaji in sodniki lahko lomijo kosti tudi s pendreki. Črne liste vsak dan lomijo in mučijo delavce, kajti taki "komunisti" nikoli več ne bodo dobili dela, dokler se delodajalci ne bodo prepričali, da so zavrgli krivovorske nazore in brezpogojno sprejeli nazore o nezmotljivosti ameriškega "way of life".

To divjo hajko na "rdeče" je nazvala ameriško ljudstvo hajka na čarovnice — which hunt.

Hajke na čarovnice niso nikakršni spontani pojavi. So posebne uralo za repatriacijo.

Taka je problematika dela delegacije, kakor jo je nakazala ena izmed njenih članic ob svojem obisku v domovini.

Njene naloge so velike. Kljub oviram se je delegacija posrečilo, da je iz tujega izkoriščanja in propagande rešila doslej že nad 300 jugoslovanskih otrok.

Vendar delegacija pogreša močnega in intenzivnega sodelovanja in pomoči širokih ljudskih množic v domovini.

Jugoslovanske otroke v Avstriji je treba iskati. Prikrivajo jih vsi in z vsemi sredstvi od avstrijskih oblasti do rejnikov.

Zaradi tega je potrebno, da vsakdo, kdor kar koli ve o jugoslovanskih otrokih v Avstriji, o krajih, kjer so razmeščeni, o rejnikih, pri katerih ti otroci žive, ali kar koli, kar bi delegaciji moglo pri njenem delu koristiti, te podatke javi pisмено, ustmeno ali telefonsko jugoslovanskemu Rdečemu križu glavnemu odboru Slovenije v Ljubljani, Dapčevićev trg 3.

Pomagajmo vsi Rdečemu križu pri reševanju otrok, žrtev vojne.

Slov. Por.

dne in zasebne ustanove, katerih glavna naloga je organiziranje takih hajk.

ODBOR ZA NEAMERIŠKO
DEJAVNOST

Glavna ustanova za organiziranje hajk je Odbor za neameriško dejavnost (Committee on Un-American Activities). Ta odbor je organ vrhovnega zakonodajnega telesa ZDA Kongresa (parlamenta). Načelujeta mu dva hiperreakcionarna člana Kongresa John E. Rankin in J. Parnell Thomas John E. Rankin je demokrat poslanec Trumanove demokratske stranke. To je demokrat iz države Mississippi, kjer je zabeležila ameriška demokracija svoj rekord: v tej državi imajo samo 3% ljudi volilno pravico. Zaradi poll-tax (glasovalni taks) in rasnega razlikovanja črncev in zaradi drugih ameriških demokratskih ustanov ima od 253.357 odraslih ljudi volilno pravico samo 7079 (reci: sedem tisoč devet in sedemdeset). J. Parnell Thomas je republikanec. On je poslanec države New Jersey. Kakor vemo, je dejanski gospodar te države Rockefellerjev Standard Oil Company of New Jersey ki ima v svojih rokah politično in gospodarsko življenje te države. J. Parnell Thomas je bil izvoljen ob pomoči točne Rockefellerjeve družbe. Tako je odbor idealna simbioza agentov wallstreetskih finančnih magnatov in južne zemljiške gospode.

Proceduro dela tega odbora so pomagali izdelati advokati J.P. Morgana, največjega bančnika z Wall Streeta. To je odkrito izjavil eden izmed najuglednejših članov odbora in vredni Rankinov in Thomasov pajdaš Karl E. Mand, član Kongresa iz države Južna Dakota. (Mand je znan kot eden izmed ljubljencev Wall Streeta, s čigar pomočjo je bil izvoljen za poslanca.)

Odborova desna roka je tajna policija (tako imenovani FBI - Federal Bureau of Investigation). FBI zbira preko svoje mreže vohunov podatke o "sumljivih osebah" in jih pošilja Odboru. Razen FBI Odbor čisto najema privatne detektivske agencije. Ima pa tudi svoje posebne vohune.

Thomasov odbor uživa vso gmotno in moralno podporo finančnih magnatov iz Wall Streeta, ki vidi v njem nekakšen svoj organ za zaščito države. Vsestransko ga podpirajo tudi cerkveni dostojanstveniki, zlasti oni katoliške cerkve, med katerimi se odlikuje newyorški nadškof in kardinal Spellman. Krkavi Ku-Klux-Klan — "Kolumbijsci", krščanski nacionalisti, fašistični ali na pol fašistične organizacije, republikanci in demokrati, socialdemokrati in trockisti — vsi ti vneto podpirajo Thomasov odbor in njegove hajke na čarovnice.

Posebno vlogo imajo v hajkah "bivši komunisti". To so elementi, ki jih pošiljajo FBI ali posamezni kapitalisti na svojo roko med komuniste z nalogo, naj tam vohunijo, naj se čim bolj vgnezdijo in potem čez nekaj časa javno nastopijo kot "razočarani ljudje". Ti "razočarani" potem po cele mesece zalagajo tisk z najgršimi napadi, klevetami in denunciacijami o Komunistični partiji. "Bivši komunisti" vedno nastopajo kot glavne priče Odbora za neameriško dejavnost. Najbolj znani med njimi je Luis Budenz, ki se je povzpelo do urednika "Daily Workerja". Po "razočaranju" je presedlal ob burnem poskovanju vse ameriške reakcije v — katoliško vero. Zdaj je profesor na katoliški univerzi Eardem. Razen tega je Budenz poklicna priča v vseh hajkah na čarovnice. Podoben je primer s Howardom Rashmorum, ki je bil sodelavec "Daily Workerja" Zdaj je Rashmorum strokovnjak za odkrivanje komunistov v najzloglasnejšem listu ameriške reakcije — Hearstovem "New York Parnell American".

Pokojni Roosevelt je večkrat obsodil ta Odbor. Nekoč ga je imenoval "podla procedura". Henry Wallace ga je imenoval sramota Amerike: "... mislim skupino nazadnjakov, znanih pod imenom Dewsov odbor, pozneje Rankinov in zdaj Thomasov odbor, tri imena, ki jih izgovarjajo fašisti vsega sveta s ponosom."

Odbor za neameriško dejavnost je strah in trepet Amerike. Kot organ Kongresa lahko vodi preiskavo proti vsakemu človeku in vsaki organizaciji. Zanj ne veljajo nobeni predpisi in nobene omejitve. Vsaj v praksi ne. Dovoljene so mu vse metode. Kongres ima splošno formulo, po kateri lahko obsodi vsakogar, ki se mu ne pokori. Formula se glasi: "nepokorščina Kongresu" — ker je Odbor organ Kongresa.

(Dalje prihodnjič)

KOROŠKE VESTI

Nezaslišan atentat na kulturno svobodo koroških Slovencev

V zvezi z občnim zborom Slovenske prosvetne zveze na Koroškem 12. marca t.l. je bila sprožena ostra gonja za razveljavljanje občnega zbora, ki je bil zelo uspešen. Nasilno so odpeljali po končanem občnem zboru na policijski zapiski karja občnega zbora tov. Košutnika, ki so ga pa po odločnem protestu pri celovski policijski direkciji izpustili. Zvečer istega dne pa je varnostna direkcija za Koroško objavila po radiu, da je bil občni zbor Slovenske prosvetne zveze nepravilno sklican in da je zaradi tega tudi izvolitev odbora nepostavna. Ta objava kaže, da je na celovski policijski ostalo vse pri starem. Zares značilno, kako si ti eksponenti avstrijskih oblastnikov zamišljajo kulturno svobodo ter enakopravnost koroških Slovencev. V ozadju so tudi nekatere slovenske izdajalske duše, ki so se uslužile interesom imperialističnih sil ter njihovih hlapčev na Koroškem. Slovenska prosvetna zveza je poslala zaradi tega dogodka odločen protest Medzavezniškemu svetu na Dunaju, britanski civilni upravi v Gradcu ter policijski in varnostni direkciji v Celovcu. V svojem protestu kvalificira Slovenska prosvetna zveza tako ravnanje kot očiten napad na kulturno svobodo koroških Slovencev.

BORBA SLOVENSKE KMETOV ZA LEPEŠE ŽIVLJENJE

V prvi polovici marca je bil v Celovcu redni občni zbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško, na katerem je bilo govora o osnovnih potrebah in zahtevah slovenskega kmetijstva. Slovenski kmetje so ugotovili, da jih deželna vlada in kmetijska zbornica tlačita pri dodeljevanju raznih izkaznic kakor za cement, apno, žeblice, obutev in druge potrebščine. Zbrani delegati so poudarili pomen agrarne reforme in ostro obsodili učiteljstvo, ki vzgaja mladino v protijudskem duhu, ter odkrpanje najosnovnejših demokratičnih pravic slovenskim kmetom. Občni zbor je bil izraz odločne borbe in povezanosti kmečkega in delavskega prebivalstva za nacionalno in socialno osvoboditev slovenskega ljudstva na Koroškem.

NOVICE IZ KOTMARE VASI

Slovensko prosvetno društvo "Gorjanci" je zelo marljivo. Naši igralci so dosegli lep uspeh z uprizoritvijo Finžgarjeve igre "Naša kri". Pa so jih povabili v Bilčovs, kjer so želi za svojo dobro igro toplo priznanje navzočnega ljudstva. S svojim ubranim petjem so dali prireditvi še posebno živahnost. Ko so ljudje odhajali domov, so govorili: "Take lepe prireditve pa od Kotmirčanov nismo pričakovali". Naši prosvetaši so veseli lepega uspeha in pojejo se gostovat v Bilčovs in druge sosednje vasi.

KOROŠKA ŽENA SE BORI ZA PRAVICO IN NAPREDEK

Zene Sveč in okolice smo trdno povezane v svoji organizaciji. Proslavile smo mednarodni ženski praznik z okusno razstavo domačih koroških ročnih del in krajšjo kulturno prireditvijo. Tov. Milena je spregovorila tople besede o vlogi žene v današnjem času in o pomenu mednarodnega ženskega praznika. Glavnemu odboru Antifašistične fronte žena Slovenije smo poslale pozdrav in zadržali, da bomo skupno z ženami Slovenije zvesto in neustrašno nadaljevale borbo za pravice in napredek koroškega delovnega ljudstva.

K NAM PRIHAJAJO IN NAS SNUBJO

K nam v Zvabek prihajajo stalno govorniki različnih strank in nas snubijo za svoje politične namene. Na vsak način bi nas radi prepričali, da uživamo v Avstriji in zlasti na Koroškem rajsko srečo. Nedavno je sklicala shod avstrijska Ljudska stranka, glavna nositeljica sedanega nazadnjaškega režima v Avstriji. Govorniki so ponavljali že obrabljene klevete o Jugoslaviji, in češkoslovaški. Pozabili niso na Osvobodilno fronto ter nam koroškim Slovincem grozili z zopetno izseljitvijo in novimi nasilji. Ob teh govorih smo spoznali, da ni prav za prav nič čudnega, če so razmere na naši šoli takšne, kakršne so, saj poučujeta tam še zmerom zakonca Miklin, ki sta bila oba nacista in ki še danes ne govorita pravilne slovenščine. Kljub vsem pa hočemo vztrajati nadaljevati svojo borbo v vrstah Osvobodilne fronte za priključitev Slovenske Koroške k novi Jugoslaviji.

KAKO ŽIVIMO V PLIBERKU

Naša mladina mora še zmerom trpeti zaradi šovinističnih, zagriženih učiteljev in učiteljic, ki se obnašajo kakor v hitlerjevskih časih. Sedaj smo doživeli še to, da so ustanovili novo pomembnovalnico v obliki tako imenovane "nadaljevalne šole" za dekleta, ki pa so kmalu spoznale ozadje te nove šolske "ustanove". Zaradi tega so opustile obiskovanje te svojevrstne "šole". To pa je vznemirilo nadučiteljico Marijo Brenner, ki je šla naznaniti slovenska dekleta okrajnemu šolskemu svetu v Velikovu, ki je takoj kaznovala starše dotičnih mladink z globo. Starši pa niso sprejeli kazni, ampak so naslovili na navedeni okrajni šolski svet protestno pismo, v katerem ugotavljajo, da "nadaljevalne šole" pri Božjem grobu ne morejo priznavati za šole, saj je pouk materinščine tako pomanjkljiv, tako

da se o tem sploh ne izplača govoriti.

Tudi ne moremo mimo primera dekana Thurnerja, ki ne kaže v naši šoli nobenega razumevanja za številne slovenske otroke iz okolice, ki obiskujejo pliberško šolo in ki so navajeni moliti doma le v slovenščini. V Pliberku pa za slovenski verouk po zatrdanju in metodah dekana Thurnerja ni prostora, ker je, kakor vse kaže, po njegovem mnenju nemščina edino zveličavna. Koroški ljudski duhovniki obsojajo takšno ravnanje.

Naše Prosvetno društvo se vneto bjele. Igralci so uprizorili pri Brezniku igro "Glavni dobitke". Ljudje, ki so zasedli dvorano do zadnjega kotička, niso varčevali s toplim priznanjem prepričljivemu uspehu naše mladine in izvajanjem tov. Lovra Potočnika, duše pliberškega prosvetnega življenja, ki je spregovoril o naši ljudski prosveti.

Tržaška duša pred nebeškimi vrati

Pred vrata nebeška je duša prišla, prosila, če v raj bi spuščena bila. Svet Peter pa de ji: "Povej no kako je s tvojim življenjem na zemlji bilo? Si bila poštena? In kakšen slučaj ti dihanja možnost je vzel vekomaj?" "Pošteno živela sem", duša pove, "storila sem le, kar storiti se sme; a smrt, no, na vislicah našla sem smrt, na njih zapustila sem zemeljski vrt. Tržaški sodnik me na piko je vzel, vojaško obleko na sebi je imel: ni vprašal me, kdo sem, kako mi je ime; le rekel je: ta naj na vislice gre!"

Svet Peter poboža si belo brado in duši pred vrati poreče tako: "Če v Trstu sodnik te je kaznoval, ne bom nič več dalje te ispraševal. Poznamo postopek tržaških sodnih in vemo, da ta le zločince oprostijo. A kogar obsodijo tamkaj na smrt, nedolžen je. Priđi! Naš raj ti je odprt!"

"Ljudski Tednik"

V MARIBORU SO ODPRLI OBNOVLJENO STAVBO DRŽAVNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE IN NOVO ZOBNO AMBULANTO

Stavba mariborske predilnice zavoda za socialno zavarovanje je bila med vojno težko poškodovana, ambulante pa popolnoma izropane. V prvem letu po osvoboditvi je oseba zavoda očistilo ruševine, julija 1946 pa so se začela obnovitvena dela. Pred kratkim so obnovljeno stavbo, sicer še ne popolnoma urejeno, slovesno izročili svojemu namenu. Trinadstropni trakt v Ulici talcev je namenjen predvsem zdravniškim napravam. V posameznih nadstropjih so nameščene ambulante, rentgen, v pritličju in podprtljiku zdravilno in čistilno kopalnice s fizikalno terapijo, trakt v Sodni ulici pa je namenjen predvsem napravnim prostorom. Pri čiščenju ruševin in pri urejevanju notranjosti zavoda so prispevali uslužbenci nad 5000 prostovoljnih delovnih ur. Poleg tega so pomagali še pri gradnji ambulante v Guštanju s 1000 prostovoljnimi delovnimi urami.

Obenem s to stavbo je bila urejena v Kopališki ulici tudi zobna ambulanta, nedvomno ena najmodernejših v Jugoslaviji. Notranjost zobne klinike je urejena po zamisli sekcije zobozdravniških delavcev, ki so v to delo vložili tudi mnogo prostovoljnega dela. V priložnosti je razkošno opremljena ča-

kalnica za odrasle, v prvem nadstropju pa za šolsko deco. Svetli prostori z opaži iz hrastovine in z modernim notnim pohištvo dostojno predstavljajo našo novo zdravstveno ustanovo. Poleg drugih ordinacijskih sob za manj komplicirana dela je poseben prostor namenjen za težje operacije. Kako potrebna je bila ta zobna ambulanta, pove število ordinacij, ki je doslej preseglo 100.000.

Obe stavbi sta bili slovesno izročeni svojemu namenu ob udeležbi ministra za delo LRS tov. Regenta, pomočnika glavnega direktorja direkcije Državnega zavoda za socialno zavarovanje iz Beograda tov. dr. Peruška, mariborskega podpredsednika tov. Rakuš in drugih. V govorih na svečani otvoritvi je bila poudarjena skrb naše ljudske oblasti za zdravje delavcev.

Socialno zavarovanje, ki je bilo v stari Jugoslaviji le predmet špekulacije, je šele v novi Jugoslaviji postalo resnična podpora delovnemu ljudstvu. Zdravstvena služba je postavljena na zdrave temelje, ki jamčijo delovnemu človeku čimprejšnjo povrnitev zdravja, da bo sposoben sodelovati v uresničevanju našega petletnega plana.

F. F.

Progresivnim Slovenkam

Cleveland: — Zopet se oglašam tukaj in imam eno prošnjo na uredništvo lista Edinost ako bi objavili ta mali člopi, ki je namenjen naprednim ženam in dekletam v Kanadi. Čitam list Edinost in vas občudujem kako ste pridne. Kakor čebelnice se trudite in delate za vse dobre stvari med temi tudi za otroke, ki so izgubili svoje drage starše v starem kraju. Veliko ste storile zanje, več kakor mi tukaj v Ameriki, ki nas je veliko več kakor pa tam.

Sem sama progresivna Slovenka

Z tovariškimi pozdravi

Mary Konestabo.

Ekonomično stanje januarja v Kanadi

CANADIAN CITIZENSHIP BRANCH, DEPARTMENT of the SECRETARY of STATE OTTAWA

V letu 1948 se bodo mogoče cene znižale, obrestna lestvica se bo mogoče pa zvišala, tako da si bo bolj težavno isposoditi denar. Četudi se čuti, da bodo investicije in trgovske aktivnosti nadaljevale na visoki ravni, se bo mogoče zvišala nezaposlenost.

Cene mesu so se občutno zvišale kanadskemu potrošniku, ker Britanija sedaj plačuje višje cene za kanadsko slanino, jajca in sir. To bo povzročilo zvišanje stroškov za življenske potrebščine, katerim cene so se zvišale v letu 1947 za okrog 17%.

Kot posledica uvozne omejitve v novembru je bilo za 20% manj sklenjenih trgovskih pogodb v januarju t. l. kot v januarju leta 1947. Ta padec je nastal vsled negotovosti, kako daleč se bo omejitve uvoza raztegnile v prepovedi uvoženega gradbenega materiala.

Tovorni vagoni pogosto rabijo za dokaz dviganja ali padanja toka produkcije. V januarju 1948. je bil njih promet višji za 5% kakor isti čas v letu 1947. Več aktivnosti se je pokazalo v rudnikih, gozdih in živinoreji. Nekako 7% padca v uvozu iz Združenih držav se je tudi zaznamovalo za mesec januar, katerega posledica je da se računa za 12 milijonov dolarjev ameriške valute več v kanadski zakladnici.

Skupni gospodarski dohodek Kanade se računa na 13 milijard dolarjev v letu 1947, kar pomeni, da je za 12% višji kot prejšnja leta. Višje cene pa seveda pripomorejo za nekoliko tri četrtine tega zvišanja pri skupnih dohodkih.

V letu 1947 je bilo civilno zaposlenje za več kot 3% višje, kakor v letu 1946, večinoma v neagrikulturnih panogah. Privrkat po vojni, je bila kanadska delavska zmogljivost vsled emigracije zvišana za okrog 75.000 v preteklem letu. Industrijska produkcija v letu 1947 se je zvišala za 10%. Del tega zvišanja je bil mogoč, ker je bilo manj industrijskih sporov (stavk). Izgubljen delovni čas zaradi delavskih sitnosti znaša (2,4 milijone delavskih dni), kar je polovico manj časa zgubljenega kot prejšnje leto.

Lansko leto je vlada potrošila manj, medtem ko so privatne firme potrošile več. Privatne investicije

TORONTO, ONT.

Unija za civilne svobodščine sklicuje zborovanje

Toronto: — Unija za civilne svobodščine sklicuje zborovanje v Technical School, Toronto. Zborovanje se bo vršilo 22. aprila ob 8.30 zvečer.

Med drugimi govorniki bo govoril tudi Robert H. Carlin član parlamenta, kateri je obenem tudi unijski uradnik IMMSWU. On bo govoril o napadih na delavske pravice. Dr. James Endicott bo govoril o LaCroix osnutku zakona in drugi zakonodaji, po kateri se namerava prepovedati civilne pravice in svobodščine.

Zborovanje je eno od kampanje katero namerava voditi Zveza za obrambo civilnih pravic, da zbudi potrebno akcijo za obrambo najosnovnejših pravic. Zborovanje v Centralni Technical School je prirejeno kot velika demonstracija progresivnega ljudstva Toronte, da brani svoje pravice. Vsi na zborovanje.

IŠČE STANOVANJE

Nujno rabim 3 ali 4 sobno stanovanje (duplex ali apartment). Ponudba naj se sporoči po telefonu: LO 8508 ali pa MI 9831.

WINDSOR, ONT.

Vabimo na KONCERTNO ZABAVO, katero prireajo skupno tri bratske Zveze: ZKS, SKH, SKS v nedeljo 18. aprila v češkoslovaškem domu na Druillard Rd. ob 7.30 uri zvečer.

Koncert bo zelo bogat z izbranim programom, a po programu bo sledil ples za katerega bo igral tamburaški zbor "Jadran".

Odbor treh Zvez

SUDBURY, ONT.

V nedeljo 18. aprila se bo vršila proslava Srbskega Glasnika v zveznih prostorih na Bessie St. Začetek ob 8. uri zvečer.

Vabimo vse ljubitelje in prijatelje demokratičnega tiska, da se udeležijo sedme obletnice Srbskega Glasnika.

Odbor proslave

cije so bile težje v kapitalnem blagu kot; novih strojih, gradbi (vključno stanovanjskih poslopjih) in privatnem inventarju.

Osebnna potrošnja na potrošno blago in potrebo znaša 8,7 milijard, nekako 13% zvišanje za leto. Večinoma tega zvišanja so bile, seveda, vzrok višje cene, tako da kupljena cena blaga ni bila mnogo večja. Za 25% se je dvignila potrošnja samo pri uvozu iz Združenih držav, ker domača produkcija ni mogla zadovoljiti zahtevam.

Višji dohodki; mezde in dnevnice (18% višje kot leta 1946) so tudi odgovorne do večje mere za večje zapravljanje. Izračunan povprečni letni zaslužek zaposlenega delavca znaša okrog \$1.880 (okrog \$215 več kot leta 1946).

Osebnno štedenje pa je seveda padlo iz 1.060 milijonov v letu 1946. na 786 milijonov v letu 1947. Ob istem času je razmerje osebnih dohodkov potrošenih na blago in potrebo zvišano za nekako 5%. To je bilo vsled dejstev; višje cene in večja zaloga blaga.

Produkcija se je zvišala skoro v vseh panogah industrije v letu 1947 izvzemši premogovni, klavnicah, in obuvalu.

Stroški dolgoročnih posojil so se dvignili, kar je privrkat pojav v več letih, toda se pričakuje, da se bodo kanadske investicije dvignile in pokazale za nekako 17% zvišanja to leto v primeri s skupnimi investicijami lansko leto.

(Opomba: To je povzeto iz pregleda tekoče številke "CANADIAN STATISTICAL REVIEW", ki ga izdaja Dominijnski Biro Statistike).

Prispevki pozameznikov za fond Edinosti

Pri pošiljanju in obnavljanju naročnine na list Edinost, večkrat naročnik priloži gotovo svoto tudi za tiskovni fond in v pomoč listu. Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem naročnikom in tukaj objavljamo nekoliko njih imena kateri so prispevali.

Po \$3.36: A. Zepic, Port Dalhouse, Ont.

Po \$3.25: J. Bratkovič, Fothills, Alta.

Po \$3.00: L. Prijatelj, Ely, Minn.

Po \$2.50: M. Baškovič, Toronto, Ont. L. Prijatelj, Ely, Minn.

Po \$2.00: F. Mantel in L. Glavic, Ottawa, Ont; T. Baudek, Toronto, Ont; A. Rijavec, Cleveland, Ohio; J. Tomac in J. Savor, East Coulee, Alta; F. Levstek, Fort William, Ont; L. Zebale, Montreal, Que; J. Zitko, Beaverdell, B.C.; J. Levstek, Glenford, Ont; P. Jurišić, Nelson, B.C.; C. Medved, St. Louis, Mo in J. Russ, Vanderhoof, B.C.

Po \$1.90: L. Gačnik, Garson, Ont.

Po \$1.00: T. Car, Prince George, B.C.; Mrs. J. Uršič, Hammond, B.C.; J. Simonich, South River, Ont; J. Mish, Cleveland, Ohio; J. Smole, Newbury, Ont; P. Puhek, Lincoln Park, Mich; J. Poje, Larder Lake, Ont. in A. Tratnik, Beaver Mines, B.C.

Po 50c: F. Mikulich, Mead, Ont.

Montreal, Que.

Naznanja se članstvu treh bratskih Zvez, da se bo vršila skupna seja v nedeljo 25. aprila ob 2. uri popoldne v našem domu.

Ker je to prva redna seja odkar so se organizacije združile je dolžnost vsakega člana, da pride na sejo, ker se bo tako bolje spoznal z delom in dolžnostmi v skupni organizaciji.

Welland, Ont.

MLADINSKI KONCERT Prirejujejo 4 Klubi Kanadske južno-slovenske mladinske federacije

v WELLAND-u v soboto 17. aprila v Welland High and Vocational School West Main Street. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 50c.

Hamilton, Ont.

Odsek Zveze Kanadskih Slovencev v Hamilton, Ont. vabi vse članke in članice na izvanredno sejo, ki se bo vršila v nedeljo 18. aprila ob 2. uri popoldne v Partizanski Hall-i na Beach Rd.

Na seji se bo razpravljalo mnogo važnih stvari med temi tudi o zgradbi v Toronto, kjer bo tiskarna naših treh časopisov. Na tej seji bodo udeleženi tudi tovariši naših

PESEM GORA

MIŠKO KRANJEC

"Ne", je odvrnil prijazno Drejc. "Jaz sem tu blizu doma. Na Jamah." Pokazal je z roko v smeri Jam. "Tam prek teh grap so Jame, tam je naš dom. . . Zdaj ga seveda ni, ker so ga švabi požgali, vse naše pa odpeljali."

"Pa ne veš zanje?"

Odkimal je. "Ne vem zanje. Jaz sem jim spotoma ušel in se prebil do partizanov. Tudi stric Maks jim je ušel. Njega so imeli že v ječi, pa jim je od tam nekako pobegnil."

"Stric Maks? To je oni starejši kurir, ki nas je vodil?"

Drejc je pokimal, ona pa je hotela še to in ono izvedeti in ga je tako napeljavala, da je naposled govoril tudi o Slapeh, o hiši, o tamošnjih ljudeh. A vse je bilo tako, da se Drejc ni zdelo prav nič čudno. Ko ji je tako pripovedoval, se je zagledal v njen obraz. Ni videla, da jo opazuje, tako je bila zamišljena. Ko pa se je zavedla, se je zganila in celo rahlo zardela.

"Spomnila sem se na svoj dom," se je opravičila, da bi zakrila zadrego. "Tudi naš dom je požgan," je rekla bolestno. "Tudi naših ni nikogar, vsi so mrtvi. . . Ali je daleč do Slapov?"

"Ne zelo," je odvrnil, "kake pol ure."

"Tako lepo si mi pripovedoval o vsem, da bi si želela ogledati ta dom —. Ali ne bi mogla tja? Zelo rada bi šla. Ne moreš, da bi me povedel tja?" Tako prosiče ga je pogledala, da ji ni mogel odreči. Konec koncev — tudi sam bi rad pogledal tja, kjer je živela kraljica njegovega srca, pa včeraj ni bil šel.

"Moram vprašati komandirja," je dejal. Šel je in se pomenil s komandirjem.

Volk ga je vprašal po tem in onem, zlasti, kaj je bil opazil, naposled pa dejal:

"Malo čudna je ta njena želja. Vsekakor pojdi z njo, a jo opazuj. Nikdar ne veš, s kom imaš opravka."

Drejc je spotoma opazoval, vsako njeno vprašanje sproti pretehtal, da bi primerno odgovoril. Poznal je zgodbe o vohunih, ki so se tu pa tam vrinili med partizane, da bi izdajali. Ne pogosto, a vendar se je zgodilo. Drejc se ni zdelo nemogoče, da tudi ta ženska prihaja za namenom, da bi vohunila. Prej ni mislil kaj takega, bila je Rusinja in v Ruse je bil zaljubljen. Toda vse to njevo spraševanje, njena želja po tem izletu, je bilo sumljivo. — Le, si je govoril. — Ako si nevarna, ne boš ušla. In ta trenutek si je že mislil, kako bo vendar lepo, ako jo on odkrije.

Naposled sta stala na Slapeh. Dom je bil nekoč zelo podoben onemu na Jamah, kakor so si tudi ljudje v nekem pogledu zelo podobni. Stal je na golem, lepo zaokroženem gričku, ki so ga s treh strani obdajale dolinice. Nekeč je bil ves grič obdelan: na vrhu je bil vrt, ki je kakor jamski, bil zagrajen z latastim plotom. Dalje od plota so bile njive in travniki. Njive so bile prerasle s travo. To leto jih niso obdelali. Tudi travniki in vrt so bili presrasi. Vrt je bil nastlan z listjem jablan. Dom je ležal v razvalinah. Okružene umazane stene so bile od daleč podobne velikemu razbitemu zaboju.

Ko sta postala ob vsem tem, se je Drejc od strani zagledal Rusinji v obraz in videl, da so se ji oči orosile.

"Ali si poznal vse te ljudi?" je vprašala.

"Naši sosedje so bili." Povedal ji je o vseh, ki jih je poznal. Pripovedoval ji je tudi zgodbo Tinca, ki da je pobegnila v gore. Od starejših se je spominjal deda in babice. Pripovedoval ji je tudi o nekem dekletu iz Slapov, o katerem so včasih v govorili, da je bila najprej odšla v mesto, nato pa se je zgubila v svet. Stric Maks je trdil, da je odšla v Rusijo. On jo je imenoval kraljico gora in Lenka ji je bilo ime. Ko je Drejc bil otrok, je vedno slišal, kako poje v gorah, toži, vzdihuje. Ded Matic je rekel, da je to kraljica in da ji je Marta ime. Stric Maks pa se je smehljaj in dejal, da je Lenka. Stric Maks je še dejal, da se zdaj ne imenuje več tako in se ne bo nikdar več vrnila, temveč bo tu kraljevala druga kraljica, ki ji bo Tinca ime. Tinca pa ni nikaka kraljica, bila je doma na Slapeh in je zdaj pri partizanih.

"Lenka da je bilo ime oni?" je vprašala Rusinja. "In da se ne bo več vrnila, je rekel tisti tvoj stric Maks? Kaj jo je on dobro poznal?"

Drejc jo je pogledal, nato pa vendar le dejal: "Ko je bil študent, jo je menda rad imel. Ne vem, kaj se je zgodilo, vem samo, da je nekoč odšla. . . ne vem kam, sploh ga po teh stvarih nisem spraševal. . ."

"Kaj pa je tvoj stric? Ali je poročen?" je vprašala.

"Nič ni," je odvrnil. "Bil je študent, hoteli so pri nas, da bi postal duhovnik, a on sam ni tako storil. . . Potem je ostal kar tako. . . zase je vedno živel, hodil po gorah ali po svetu, kjer že. Na Jame je prihajal redko. Nikjer ni imel miru, nikjer ni vzdržal. Drugače pa je zelo pameten. Vsi pravijo, da jih je malo, ki bi ga posekali v znanju. In dober človek je, ni ga zlepa najti boljšega. Samo srečen ni bil nikdar. . . Midva se dobro razumeva. — Ali se ne bi vrnila? Treba se bo odpraviti na pot. Na tisto stran gredo vedno za dne. . ."

Zganila se je, ko jo je opomnil, da bo treba iti. Z-hotelo se ji je, da bi tu kje sedela na tem soncu, tu sredi lepega sveta. Priprla je oči in se zamislila v tisti daljni svet, ki se nikdar več ne bo povrnil. Slapi. . . ta gomoljasti hriček z dolinami okrog, sredi gora, kjer se doline vlečejo nekam proti jugu, kjer so na levo požgane Jame, na desno Hoje. Slapi s sadnim drevjem okrog, z njivami, travniki in z lepim jesenskim nebom. . .

"Pa pojdiva," je rekla tiho. "Ali pojdeš tudi ti z nami?"

Prikimal je. Pravijo, da sem bolan in me pošiljajo, da se pozdravim."

"Kje pa je zdaj tvoj stric Maks, ki nas je sinoči privedel?" je vprašala.

(Dalje prihodnjič)

bratskih organizacij. Zaradi vse-in pridete vsi na sejo.

ba tega je važno, da ne zamudite Tajnik: A. Strif